

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

10.11.2022. Nr. 1.7-2/1080
Uz 27.09.2022 Nr. 2022/83

Balvu novada pašvaldībai

Informācijai:
SIA “CSE COE”

*Par SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” un
SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”*

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Balvu novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” un SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī viedokli ir sniegusi biedrība “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK), biedrība “Latvijas Pašvaldību savienība” (turpmāk – LPS), tad KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs”

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 100 % SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” kapitāldaļu pieder Pašvaldībai.¹

Izvērtējumā norādīts, ka saskaņā ar Nedzīvojamo telpu nomas līgumu Nr. BNP/2022/3.47/, kas noslēgts starp Pašvaldību un SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” atbilstoši Balvu novada Domes 24.03.2022. lēmumam “Par neapdzīvojamo telpu Tautas ielā 6, Viļakā, Balvu novadā nomas līguma slēgšanu” (protokols Nr. 8 43. §), secināms, ka

¹ <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/42403025230>

SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” nomā telpas no Pašvaldības 772,2 m² platībā, Tautas ielā 6, Viļakā.

SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” sniedz sekundārās veselības aprūpes pakalpojumus tās telpās un primārās veselības aprūpes pakalpojumus – veselības aprūpi mājās.

Veselības aprūpes pakalpojumus mājās sniedz sertificēta māsa. Valsts apmaksātu veselības aprūpi mājās var saņemt pacienti, kuriem ir noteiktas saslimšanas. Saskaņā ar publiski pieejamu Nacionālā veselības dienesta (turpmāk – NVD) informāciju pakalpojums tiek sniegts Kupravas, Medņevas, Susāju, Šķilbēnu, Vecumu, Žīguru pagastos un Viļakā.

Tāpat SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” nodrošina sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumus – rehabilitācijas pakalpojumi bērniem, masāžas, oftalmoloģijas un ginekoloģijas pakalpojumus.

Izvērtējumā norādīts, ka saskaņā ar NVD publiski pieejamo informāciju par ambulatoro pakalpojumu gaidīšanas rindu apmēru – fizikālās medicīnas pakalpojumu saņemšanai uz 01.08.2022. ir secināms, ka SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” rindas nepārsniedz 5 dienas, savukārt oftalmologa pakalpojumiem paredzamais gaidīšanas laiks ir 154 dienas, turklāt ginekologa konsultācijas iestādē nav pieejamas. Lai izpildītu pasūtītos veselības aprūpes pakalpojumus no NVD, joprojām pastāv problēma ārstniecības personāla piesaistei veselības centrā. Uz Izvērtējuma veikšanas brīdi SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” meklē speciālistus – ginekologu un fizikālās medicīnas, rehabilitācijas masieri.

Izvērtējumā norādīts, ka statūtos noteiktais SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” pamatdarbības veids – zobārstu prakse – netiek sniegta un SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” negūst ienākumus no šiem pakalpojumiem. Privātām zobārsta praksēm tiek iznomātas telpas. Līdz ar to KP aicina pārskatīt SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” statūtos noteiktos darbības veidus un precizēt to saturu atbilstoši faktiskajai darbībai.

Tāpat SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” sniedz arī papildu pakalpojumus – nekustamā īpašuma nomu un nekustamā īpašuma apsaimniekošanu (24 % no kopējā 2021. gada apgrozījuma). Telpas tiek iznomātas citiem privātiem veselības aprūpes vai ar veselības aprūpi saistītu pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, divām ģimenes ārstu praksēm, divām zobārstu praksēm, zobu protēzistam, masierim un skaistumkopšanas salonam. Nomaks maksā 1,00 euro mēnesī par iznomāto kvadrātmetru.

Izvērtējumā norādīts, ka Pašvaldībai būtu jāvērtē iespēja ēkas apsaimniekošanu nodot, piemēram, Pašvaldības Viļakas pārvaldei apsaimniekošanai vai ārpakalpojumā, bet ar apsaimniekošanas jautājumiem nenodarboties pašai SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs”. Līdz ar to Pašvaldībai iznomāt telpas šajā īpašumā privātajiem tirgus dalībniekiem tieši, nevis tiem slēdzot apakšnomas līgumus ar SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs”.

Izvērtējumā secināts, ka SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” nav vienīgā pašvaldības kapitālsabiedrība, kas sniedz veselības aprūpes mājās pakalpojumus un tās apkalpojamās teritorijas nepārklājas ar citu pakalpojumu sniedzēju teritorijām. Otra Balvu novada pašvaldības kapitālsabiedrība SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” sniedz šādus pakalpojumus Balvu pilsētā. Savukārt pārējo pakalpojumu sniedzēju – četru ģimenes ārstu – darbības teritorijas principā nepārklājas.

Savukārt attiecībā uz sekundārajiem ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem Izvērtējumā secināts, ka SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” ir vienīgā iestāde, kas sniedz ginekoloģijas pakalpojumus, un tās apkalpojamās teritorijas ir Balvi un Viļaka. Papildus jāņem vērā, ka uz Izvērtējuma veikšanas brīdi ginekologa pakalpojumi SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” netiek sniegti speciālista trūkuma dēļ.

SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” ir vienīgā iestāde, kas sniedz oftalmologa pakalpojumus, un tās apkalpojamās teritorijas ir Balvi un Viļaka.

Tāpat SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” ir vienīgā iestāde, kas sniedz rehabilitācijas pakalpojumus bērniem, un tās apkalpojamās teritorijas ir Balvi un Viļaka.

Papildus jāņem vērā, ka pakalpojumi SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” netiks sniegti speciālista trūkuma dēļ, ja netiks piesaistīts jauns speciālists, kas aizvietos šobrīd pakalpojumu nodrošināšanā esošo pensijas vecuma speciālistu.

Izvērtējumā secināts, ka tirgū pastāv nepilnība – Kupravas, Medņevas, Susāju, Šķilbēnu, Vecumu, Žīguru pagastos un Viļakā nedarbojas veselības aprūpes mājās pakalpojuma sniedzēji, taču tādi ir Balvos.

Izvērtējumā norādīts, ka, izskatot NVD pieejamo informāciju par ārsta palīga vai māsas sniegto veselības aprūpes mājās pakalpojuma sniedzējiem (primārā veselības aprūpe) Vidzemes reģionā, secināms, ka kopumā ir 49 pakalpojuma sniedzēji, no kuriem 32 % ir līgumi ar ģimenes ārstiem, pārējie līgumi ir noslēgti ar pašvaldību uzņēmumiem (slimnīcām, veselības centriem) un privātiem pakalpojumu sniedzējiem.

Izvērtējot NVD pieejamo informāciju par ginekoloģisko pakalpojuma sniedzējiem (sekundārā ambulatorā veselības aprūpe) Vidzemes reģionā, secināms, ka kopumā ir 29 pakalpojuma sniedzēji, no kuriem būtiska daļa jeb 55 % ir ārstu speciālistu prakses un 45 % ir privātie pakalpojumu sniedzēji/komersanti un pašvaldību kapitālsabiedrības. Analizējot NVD pieejamo informāciju par oftalmologa pakalpojuma sniedzējiem (sekundārā ambulatorā veselības aprūpe) Vidzemes reģionā, secināms, ka kopumā ir 16 pakalpojuma sniedzēji, no kuriem 56 % ir ārstu speciālistu prakses un 44 % ir privātie pakalpojumu sniedzēji/komersanti un pašvaldību kapitālsabiedrības.

Līdz ar to Izvērtējumā secināts, ka SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” pamatdarbība, pirmkārt, atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktā minētajam nosacījumam, jo tiek sniegti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas un visas valsts attīstībai. Kā arī VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā minētajam nosacījumam, jo tiek novērsta tirgus nepilnība situācijā, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu veselības aprūpes jomā. Minētais galvenokārt attiecināms uz sekundārajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kas vairumā gadījumu nav gūstami privātu komersantu piedāvājumā. Daļai no SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” sniegtajiem ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir atrodama alternatīva arī privātajā sektorā.

Vienlaikus Izvērtējumā norādīts, ka pēc SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” un NVD līgumu termiņa beigām – 31.12.2024. – Pašvaldības līdzdalība SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” jāizbeidz.

Viedokli par Pašvaldības līdzdalību SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” ir sniegusi LTRK, kas norādījusi, ka par kapitālsabiedrību un tās darbību ir pieejams nepietiekošs daudzums informācijas, līdz ar to izvērstāku viedokli nav iespējams sniegt.

Vienlaikus LTRK aicina iepazīties ar KP sagatavoto apkopojumu ar būtiskākajiem secinājumiem par šo kapitālsabiedrību sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, to sniegšanas pamatotību un nepieciešamību, kā arī iespējamo privātā sektora iesaisti veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanā iedzīvotājiem un to izmantot, lemjot par pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās, kas savu darbību veic veselības aprūpes nozarē.

LTRK uzmanību vēršusi uz 2021. gada pārskatā ietverto, ka SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” ir noslēgts telpu nomas līgums ar Pašvaldību uz nenoteiktu laiku. Taču, tā kā LTRK rīcībā nav pieejama informācija par to, cik noma ir liela un vai tā atbilst pašizmaksai, tad LTRK nevar sniegt viedokli, vai tas nav iemesls atsevišķu pakalpojumu zemajām cenām, kas ir zemākas kā citiem tirgus dalībniekiem, kas nozarē sniedz līdzīgus pakalpojumus.

Savukārt LPS norādījusi, ka pašvaldībām ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums rūpēties par to, lai konkrētās teritorijas ikvienam iedzīvotājam būtu pieejami nepieciešamie pakalpojumi. Pakalpojumu nodrošināšanas veida un formas izvēle ir katras pašvaldības domes kompetence.

Nemot vērā Pašvaldības Izvērtējumā norādīto informāciju, kā arī pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram,

vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, ka SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem.

Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums, kā arī pamatot, ka citādā veidā nav iespējams sasniegt noteikto mērķi.

Izskatāmajā gadījumā, ņemot vērā, ka Pašvaldībā nav citu tirgus dalībnieku, kuri sniegtu attiecīgos pakalpojumus, tad, KP ieskatā, ir iespējams konstatēt tirgus nepilnību. Tādējādi KP uzskata, ka SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” sniegtie pakalpojumi atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam, līdz ar to KP nav iebildumu pret Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs”.

Vienlaicīgi KP aicina Pašvaldību vērtēt arī citas iespējas pakalpojuma nodrošināšanai, t.sk., piesaistot SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” pakalpojumu sniegšanā Viļakas pilsētā.

KP atbalsta Pašvaldības iniciatīvu iznomāt SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” telpas privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi ne tikai pilnveidojot konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

Ņemot vērā, ka LTRK norādījusi, ka par SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” un tās darbību ir pieejams nepietiekošs daudzums informācijas, tādējādi izvērstāku viedokli nav iespējams sniegt, tad KP aicina Pašvaldību turpmāk komersantus pārstāvošās biedrības vai nodibinājumus iepazīstināt ar veiktajiem līdzdalības izvērtējumiem.

SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 29,2 % SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” kapitāldaļu pieder Pašvaldībai, 13,1 % – Gulbenes novada pašvaldībai, 57,7 % – SIA “Medicīnas sabiedrību vadība”.²

Izvērtējumā skaidrots, ka SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” dibināta 2009. gadā, apvienojot SIA “Balvu slimnīca” un SIA “Gulbenes slimnīca”, tādējādi radot apvienību, kuras kapitāldaļu turētāji bija 5 novadi – Balvu, Gulbenes, Baltinavas, Viļakas, Rugāji. Pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā Baltinavas, Viļakas, Rugāju un Balvu pašvaldības tika apvienotas, izveidojot vienu novadu – Balvu novadu. SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” izveidota 2010. gadā kā Latvijā pirmā divu slimnīcu apvienošanas rezultāts. SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” ir veselības aprūpes iestāde kā viena juridiska persona ar apakšstruktūrām Balvos un Gulbenē. 2012. gadā tika piesaistīts privāts investors SIA “Medicīnas sabiedrību vadība”, kura kontrole uzņēmumā kļuva dominējoša. Līdz ar to SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” ir privāta kapitālsabiedrība. Tai nav jāveic iepirkumi, izņemot struktūrfondu finansētos projektos. 2021. gadā apvienība iegādājās meitas sabiedrības, kurām pieder daļas SIA “Aizkraukles slimnīca” un SIA “Preiļu slimnīca”.

Tāpat Izvērtējumā skaidrots, ka, lai gan Pašvaldība un Gulbenes novada pašvaldība nav būtiskākās kapitāldaļu turētājas SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”, attiecīgi statūtos

² <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/40003551323>

noteikts, ka grozījumu izdarīšanu statūtos, t.sk. sabiedrības darbības veidos, var veikt tikai ar dalībnieku sapulces lēmumu, ja par to nodotas ne mazāk par divām trešdaļām balsu, atbilstoši, ar Pašvaldības un Gulbenes novada pārstāvju piedalīšanos.

SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” ir trīs medicīnas struktūrvienības ar iekšējām papildu vienībām – Balvu slimnīca, Balvu poliklīnika un Gulbenes slimnīca.

Stacionārā daļa Balvos sastāv no astoņām nodaļām, un stacionārais veselības aprūpes pakalpojums tiek sniegts šādās jomās – Uzņemšanas nodaļa, Terapijas nodaļa (ar neiroloģijas gultām) – tiek izmeklēti un ārstēti pacienti ar dažādām terapeitiska rakstura slimībām: kardioloģiskām, pulmonoloģiskām, gastroenteroloģiskām slimībām, kā arī ar nefroloģiskām, hematoloģiskām un endokrinoloģiskām slimībām, Ķirurģijas nodaļa – pacientiem nodrošina neatliekamu un plānveida ķirurģisku palīdzību, Ginekoloģijas un dzemdību nodaļa – nodrošina visa veida medicīnisko palīdzību ginekoloģisko saslimšanu gadījumos, kā arī grūtniecības sarežģījumu gadījumos, Bērnu slimību nodaļa – nodrošina valsts apmaksātus ārstnieciskos pakalpojumus visu diennakti bērniem ar dažāda profila saslimšanām līdz 18 gadu vecumam, Intensīvās terapijas nodaļa – sertificēti speciālisti nodrošina pacientu medicīnisko aprūpi dzīvībai bīstamu saslimšanu un nestabilu veselības stāvokļu gadījumos (24/7), Operāciju bloks – tiek veiktas dažāda profila operācijas un sniegta plānveida, akūtā un neatliekamā ķirurģiskā palīdzība visu diennakti, Patanomijas nodaļa – veic patoloģisko procesu izcelsmes, to attīstības diagnostiku un nāves iemeslu izzināšanu mīrušajiem sekciju (autopsiju) materiālā.

Izvērtējumā norādīts, ka Uzņemšanas nodaļā pacientu uzņemšanas nodaļā 24 stundas diennaktī neatliekamo palīdzību sniedz internists, ķirurgs, ginekologs, dzemdību speciālists, anesteziologs reanimatologs un pediatrs.

SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” sniedz valsts apmaksātu dzemdību palīdzību – par ko tiek saņemts NVD finansējums, kā arī nodrošina papildu pakalpojumus dzemdību palīdzības ietvarā, kas veido maksas pakalpojumu ieņēmumu.

Tāpat nepieciešamības gadījumā Bērnu slimības nodaļā Balvos bērniem tiek nodrošināti visi slimnīcā pieejamie diagnostikas izmeklējumi. Uzturēties kopā ar bērnu slimnīcā, palīdzot nodrošināt viņa aprūpi, ir ļauts vienam no bērna vecākiem (līdz bērna 5 gadu vecumam tas ir bezmaksas pakalpojums, bet, ja bērns ir vecāks, tad atbilstoši slimnīcas apstiprinātam cenrādim tiek iekasēta maksa par gultas veļas izmantošanu un sadzīves nodrošināšanu).

Izvērtējumā norādīts, ka maksas stacionārie pakalpojumi tiek nodrošināti sekojošās jomās: uzņemšanas nodaļā, piedāvājot pakalpojumus atbilstoši cenrādim, sniedzot ķirurģiskās, mikroķirurģiskās, traumatoloģiskās, ginekoloģiskās, uroloģiskās operācijas, dzemdniecības pakalpojumus un citus maksas pakalpojumus, kas saistīti ar medicīniska rakstura pakalpojumu sniegšanu.

Savukārt sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojums tiek sniegts šādās jomās – datortomogrāfija, ultrasonogrāfija, rentgenoloģija, elektrokardiogrāfija, pārējie sirds asinsvadu sistēmas funkcionālie izmeklējumi, endoskopija, doplerogrāfija. Izvērtējumā norādīts, ka nebūtiska ir maksas pakalpojumu daļa, tai gan samazinoties no 5,7 % 2020. gadā līdz 3,9 % 2021. gadā – daļā pakalpojumu apjomi samazinājās Covid-19 ierobežojumu rezultātā.

Izvērtējumā norādīts, ka SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” sniedz arī papildus pakalpojumus – rezidentu apmācības, nekustamā īpašuma nomu, ēdināšanas pakalpojumus.

Rezidentu apmācības cieši saistīts ar pamatdarbību veselības aprūpes jomā un nav sniedzams atrauti no pamatdarbības pakalpojuma veselības aprūpes jomā. Rezidentu apmācība stiprina slimnīcas spējas un pašvaldības iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu apjomu un kvalitāti.

SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” iznomā savas telpas un teritoriju citiem privātiem veselības aprūpes vai ar veselības aprūpi saistītu pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam, ģimenes ārstu praksēm, aptiekām,

SIA “Centrālā laboratorija”, zobārstu un zobu tehniķa praksei, biedrībai “Latvijas Samariešu apvienība”. Papildus tiek iznomāti SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” piederoši dienesta dzīvokļi – darbinieku un viņu ģimenes locekļu izmitināšanai līdz brīdim, kamēr puses ir darba tiesiskās attiecībās. Uz Izvērtējuma brīdi spēkā esoši ir 3 šādi līgumi ar nomas maksu 20 euro mēnesī.

Tāpat Izvērtējumā norādīts, ka SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” sniedz ēdināšanas pakalpojumus nebūtiskā apjomā, nodrošinot ne tikai pacientu, bet arī darbinieku ēdināšanu. Papildus SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”, pamatojoties uz iepirkuma “Pusdienu sagatavošanas un piegādes pakalpojuma sniegšana Balvu novada Sociālās pārvaldes struktūrvienību vajadzībām 2022. gadā”, sniedz ēdināšanas – komplekso pusdienu sagatavošanas un piegādes pakalpojumus Pasūtītāja struktūrvienības “Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs”.

SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” dzemdību pakalpojumu sniedz dzemdētājai, taču izplatītas ir ģimenes dzemdības, un sievietei līdzī ir pavadošā persona, kas ar dzemdētāju pavada laiku dzemdību laikā un pēcdzemdību palātās. Šo personu ēdināšana ir ar dzemdību pakalpojumu saistīts papildu pakalpojums, kas nav tās pamatdarbība, taču ir daļa no kopējās dzemdību pieredzes, kas piesaista klientus.

Attiecībā uz tādiem pakalpojumiem kā nelaiķa mazgāšana, higiēniskā apstrāde, apģērbšana un iezārkošana, ko parasti nodrošina privātie apbedīšanas pakalpojumu sniedzēji, Izvērtējumā norādīts, ka SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” tos iepriekš bija nodevusi privātam pakalpojuma sniedzējam, taču tas radīja negatīvu finansiālu ietekmi, kā arī netika nodrošināta konkrētā pakalpojuma nepārtrauktība, kas būtiski ietekmē kvalitatīvu SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” sniegtā pakalpojuma nodrošināšanu, tādējādi noteiktajā tirgus segmentā ir konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki nav pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību.

Izvērtējumā uzskaitīti arī citi SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” statūtos minētie darbības veidi, kā “sociālā aprūpe ar izmitināšanu”, “sociālā aprūpe bez izmitināšanas”, “pārējā sociālā aprūpe bez izmitināšanas”, “aptiekas”, “pārējais pasažieru sauszemes transports”, “citu sauszemes transporta līdzekļu iznomāšana”, “sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana”, taču secināts, ka sabiedrība negūst no tiem ienākumus, līdz ar to tiek rekomendēts pārskatīt paredzētos darbības veidus, saglabājot tikai tos, ko SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” sniedz vai plāno sniegt. Līdz ar to KP aicina pārskatīt SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” statūtos noteiktos darbības veidus un precizēt to saturu atbilstoši faktiskajai darbībai.

Tāpat norādīts, ka saskaņā ar SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” mājaslapā un intervijā sniegto informāciju, nesistemātiski tiek gūti arī citi ieņēmumi – no medicīnas instrumentu un citu materiālu sterilizācijas, ienākumi no izziņu sagatavošanas un izsniegšanas, veļas mazgāšanas un morga pakalpojumiem, aprūpes inventāra nomu un reklāmas izvietojanas.

Izvērtējumā identificēti SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” konkurenti, norādot, ka primārajā veselības aprūpē, t.sk. aprūpes mājās pakalpojuma sniegšanā konkurentu klāsts nav plašs – Pašvaldībā aprūpi mājās piedāvā vēl viena pašvaldības kapitālsabiedrība SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs”, bet to teritorijas nepārklājas, kā arī četras ģimenes ārstu prakses dažādos Pašvaldības pagastos.

Ambulatorajā veselības aprūpē, tajā skaitā stacionāra pakalpojumu sniegšanā kā tuvākie konkurenti ir norādīti SIA “Alūksnes slimnīca”, SIA “Rēzeknes slimnīca” un SIA “Ludzas medicīnas centrs”.

Nemot vērā minēto, Izvērtējumā ir secināts, ka Pašvaldības līdzdalība SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam un tās sniegtie papildpakalpojumi ir attaisnojami.

Viedokli par Pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā ir sniegusi LR TK, kas norādījusi,

ka SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" pēc būtības ir privātā kapitālsabiedrība, jo kontrolpakete 57,7 % pieder SIA "Medicīnas sabiedrību vadība", bet Pašvaldībai tikai 29,2 %. Papildus tam LTRK norādījusi, ka Publiskais gada pārskats par 2021. gadu ("Skaidrojums par saņemto finanšu palīdzību") apliecina par papildu finansējuma saņemšanu no Eiropas Savienības fondiem un publiskajiem līdzekļiem, kas nav domāti tikai slimnīcu darbībai. Norādot, ka citiem privātajiem valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem tādi nebija pieejami vai ļoti ierobežoti. LTRK ieskatā, minētais kropļo konkurenci, jo valsts pakalpojumus iepērk no visiem par vienu pašu noteiktu cenu, neatkarīgi no sniegtā papildus finanšu līdzekļu atbalsta. Ņemot vērā, ka SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" kontrolpakete nepieder Pašvaldībai, LTRK aicina Pašvaldību izvērtēt iespēju par līdzdalības izbeigšanu šajā kapitālsabiedrībā.

Ņemot vērā Pašvaldības Izvērtējumā norādīto informāciju, kā arī pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, ka SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem.

Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums, kā arī pamatot, ka citādā veidā nav iespējams sasniegt noteikto mērķi..

Izskatāmajā gadījumā, ņemot vērā, ka Pašvaldībā nav citu tirgus dalībnieku, kuri sniegtu attiecīgos pakalpojumus, tad, KP ieskatā, ir iespējams konstatēt tirgus nepilnību. Tādējādi KP uzskata, ka SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" sniegtie pakalpojumi atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam, līdz ar to KP nav iebildumu pret Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība".

Tāpat, KP ieskatā, ir atbalstāma iniciatīva iznomāt SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" telpas privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi ne tikai pilnveidojot konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

KP nav iebildumu arī attiecībā uz SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" darbību izglītības jomā, nodrošinot rezidentu prakses iespējas.

Vienlaicīgi, ņemot vērā Pašvaldības līdzdalības apmēru SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība", KP norāda uz iespēju vērtēt Pašvaldības līdzdalība izbeigšanu SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība".

Attiecībā uz SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" līdzdalību citās kapitālsabiedrībās, KP aicina Pašvaldību papildināt izvērtējumu ar informāciju par SIA "CLP" un SIA "VAF CAPITAL" saimnieciskās darbības atbilstību VPIL 88. panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem, iesniedzot to KP.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un kapitālsabiedrības regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu³, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

³ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neutralitate